Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект!

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за политическите партии

В сила от 01.04.2005 г.
Обн. ДВ. бр.28 от 1 април 2005 г., изм. ДВ. бр.102 от 20 декември 2005 г., изм. ДВ. бр.17 от 24 февруари 2006 г., изм. ДВ. бр.73 от 5 септември 2006 г., изм. ДВ. бр.59 от 20 юли 2007 г., изм. ДВ. бр.78 от 28 септември 2007 г., изм. ДВ. бр.6 от 23 януари 2009 г., изм. ДВ. бр.54 от 16 юли 2010 г., изм. ДВ. бр.99 от 17 декември 2010 г., изм. ДВ. бр.9 от 28 януари 2011 г., изм. ДВ. бр.99 от 16 декември 2011 г.

§ 1. В **чл. 5 алинея 1** придобива следния вид:

“(1) Политическите партии не могат да използват в своите символи герба или знамето на Република България или на чужда държава, официални символи на административно-териториални или териториални единици, религиозни знаци или изображения.”

§ 2. В **чл. 7** се правят следните изменения и допълнения**:**

1. Досегашният текст става ал.1

2. Създават се **нови алинеи 2 и 3** със следното съдържание:

“(2) Партиите не могат да се позовават на държавна, служебна, търговска, данъчна или друга защитена от закон тайна, за да засекретяват съдържанието на взетите от техните ръководни и контролни органи решения, отнасящи се до приемането на закони и политики, свързани с управлението на държавата и общините.

(3) Представителите на средствата за масова информация имат право на достъп до документите по ал.2, при условията и по реда на Закона за достъп до обществена информация.”

§ 3. В **чл. 8** се правят следните изменения и допълнения:

1. в **ал. 1** след думите “политическа партия” се добавят думите “или да бъде неин член”;

2. създава се **нова ал.2** със следното съдържание:

“(2) Когато член на ръководен или контролен орган на политическа партия бъде изключен от нея или я напусне, той не може да става учредител на нова партия преди да бъде заличен от регистъра на политическите партии в Софийски градски съд.”

§ 4. В **чл. 12** се правят следните изменения и допълнения:

1. В **ал. 1** преди думата “учредително” се добавя думата “публично”.

2. В **ал. 2** числото „500” се заменя с числото „1000” и накрая се добавя текстът “, и е отразено най-малко от една национална електронна медия и от един национален ежедневник."

§ 5. В **чл. 13, ал. 1** числото „500” се заменя с числото „1000”.

§ 6. В чл. 14 се създава **нова ал.3** със следното съдържание:

„(3) Не се допуска името на партията да повтаря изцяло или частично наименованието на сдружение, което е регистрирано по-рано по Закона за юридическите лица с нестопанска цел, включително чрез прибавяне или изваждане на думи, букви, цифри, числа или други знаци към и от наименованието на сдружението.”

§ 7. В **чл. 15** се правят следните изменения и допълнения:

1. В **ал. 3, т.4.** числото “500” се заменя с числото “1000”.

2. В **ал. 3, т.7** числото “2500” се заменя с числото “5 000” и накрая се добавя текстът “, както и таблица по образец на Сметната палата, удостоверяваща размера на платения индивидуален встъпителен членски внос за всеки един от тях;”

3. В **ал. 3** се създават **нови т. 10, 11 и 12** със следното съдържание:

„10. декларация, че партията има интернет-страница, която отговаря на изискванията на ал.6 т.1;

11. документ, посочващ номера на банкова сметка на централното ръководство на партията, издаден от съответната банка, и извлечение от тази сметка към датата на подаване на молбата по чл.15, ал.2;

12. декларации от членовете на ръководните и контролни органи на партията, че отговарят на изискванията на чл. 15б.”

4. Създават се **нови алинеи 5 и 6** със следното съдържание:

„(5) Съдът предава списъците по ал.3, т.4 и 7 в Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване” (ГРАО) при Министерството на регионалното развитие и благоустройството за проверка. ГРАО извършва проверката в 7-дневен срок, като разходите за проверката са за сметка на държавния бюджет. Ако се установи, че списъкът по т.4 е непълен, съдът отказва регистрация. Ако се установи, че списъкът по т. 7 е непълен, съдът дава 7-дневен срок за допълването му, и ако това не бъде изпълнено, отказва регистрацията.

(6) Интернет-страницата на партията задължително съдържа:

1. преди регистрацията на партията в съда – устава и списъци с трите имена на членовете на инициативния комитет, учредителите, членовете на партията по ал.3 т.7 и членовете на избраните от учредителното събрание ръководни и контролни органи;

2. в 6-месечен срок след регистрацията на партията в съда – данните по т.1 и постоянно поддържан регистър на нейните централни, областни и общински структури и състава на техните ръководни и контролни органи.”

§ 8. Създава се **нов член 15а** със следното съдържание:

„Чл. 15а. (1) Съдът отказва регистрация на партия, чийто устав, политически документи или публични изяви са в противоречие с разпоредбите на чл.11 т.4 от Конституцията, или от които може да се направи обоснован извод, че партията си поставя за цел нарушаване на териториалната цялост на Република България или създаване на автономни териториални образувания.

(2) Партия, чийто устав и/или наименование предвижда функциониране изключително в отделни региони на страната, може да се регистрира в съда, но не може да се регистрира в Централната избирателна комисия за участие на национални избори."

§ 9. Създава се **нов член 15б** със следното съдържание:

„Чл.15б. (1) Не могат да бъдат членове на централни ръководни и контролни органи на български политически партии лица, които в последната една година преди подаването на молбата по чл. 15, ал. 2 са били:

1. членове на ръководни органи на вероизповедания, които не са регистрирани по реда на Закона за вероизповеданията;
2. членове на ръководни или контролни органи на международни организации, на които Република България не е член;
3. управители или членове на ръководни, контролни или консултативни органи на търговски дружества, финансово-кредитни институции, на други предприятия или на организации с идеална цел, регистрирани извън Република България;

(2) Лицата, които представляват партията съгласно нейния устав, трябва да отговарят и на условията за избиране на народни представители по чл.65 ал.1 от Конституцията."

§ 10. Създава се **нов член 18а** със следното съдържание:

„Чл. 18а. (1) В едномесечен срок от вписването на партията в регистъра на Софийски градски съд тя представя в Сметната палата сведения за имуществото и финансовите си средства, както и документи за техния произход.

(2) Сметната палата извършва проверка, като в т.ч. изисква от Държавна агенция „Национална сигурност" проверка на произхода на средствата. Резултатите от проверките се публикуват на интернет-страницата на Сметната палата."

§ 11. Създава се **нов член 20а** със следното съдържание:

"Чл. 20а. (1) В шестмесечен срок от учредяването си партията регистрира областните и общинските си структури по реда на алинеи 2, 3 и 4.

(2) Упълномощеният представител на областната или общинската структура на партията внася заявление до областния управител, към което се прилагат заверени преписи на документите, удостоверяващи проведения избор или назначаване на областни или общинските ръководни и контролни органи, техния персонален състав и пълномощно на негово име, издадено от представляващия партията.

(3) В седемдневен срок от внасянето на заявлението областният управител е длъжен да впише обстоятелствата и данните по ал.2 в публичен регистър на областните и общинските структури на политическите партии на територията на областта, който се публикува незабавно на интернет-страницата на областната администрация.

(4) Областният управител не може да вписва в регистъра нови обстоятелства или да извършва първа регистрация през времето от издаването на указ на президента на републиката за насрочване на избори до датата на провеждането им.”

§ 12. В **чл. 24** се създава **нова т. 5** със следното съдържание:

“5. средства от лица, получили субсидия по програми на Европейския съюз.”

§ 13. В **чл. 25** се правят следните изменения и допълнения:

1. **Ал. 3** придобива следния вид:

„(3) Когато парламентарно представени партии са участвали в изборите в състава на коалиция, субсидията, определена според гласовете за коалицията, се разпределя между тези партии пропорционално на броя народни представители, декларирали принадлежност към тях по реда на §1а от Допълнителните разпоредби.”

2. Създава се **нова ал. 4** със следното съдържание:

„(4) Разпределението на субсидията за партиите се запазва без изменение до края на мандата на Народното събрание, независимо от промени в парламентарните групи или в броя на народните представители, принадлежащи към съответната партия.”

§ 14. В чл.27 думите „и коалиции” в ал.1 и думите „и коалициите” в ал.2 се заличават.

§ 15. В **чл. 31 ал. 1** думите **„**политическите партии, които имат парламентарна група или достатъчен брой народни представители да образуват такава,” се заменя с думите „парламентарно представените политически партии”.

§ 16. В **чл. 40** се правят следните изменения и допълнения:

1. В **ал. 1** се създават **нови точки 4 и 5** със следното съдържание:

„4. за последните пет години има две или повече самостоятелни участия в национални избори, при които е получила по-малко действителни гласове, отколкото са подписите в подписката за регистрацията й в Централната избирателна комисия за участие в съответния избор;

5. за последните пет години има две или повече участия в национални избори в състава на коалиции, които на съответните избори са получили по-малко действителни гласове, отколкото са общо подписите в подписките на партиите от коалицията за регистрацията им в Централната избирателна комисия за участие в избора;”

2. В **ал. 1** досегашните точки 4 и 5 стават съответно точки 6 и 7.

3. В **ал. 1** се създават **нови точки 8 и 9** със следното съдържание:

“8. партията няма регистрирани по реда на чл. 20а общински структури в повече от половината от общините в Република България при провеждането на два последователни избора от посочените в ал.1, т.3.”

9. членовете на партията са под 5 000.”

4. Създават се **нови алинеи 3 и 4** със следното съдържание:

„(3) Обстоятелствата по точки 3, 4 и 5 от предходната алинея се установяват по официалните данни на Централната избирателна комисия.

(4) Изискванията по ал.1, т.т. 3, 6 и 7 не се отнасят за политически партии, от регистрацията на които не са се провели два последователни избора от посочените в ал.1, т.3.”

§ 17. В **чл. 43, ал. 1** след думата „срок” се добавят думите **„**сведения и документи по чл. 18а, ал.1,”.

§ 18. В **Допълнителните разпоредби** се правят следните изменения и допълнения:

1. В §1 се създават нови т. 7 и 8 със следното съдържание:

„7. „национални избори” са изборите за народни представители, за президент и вицепрезидент и за членове на Европейския парламент.

8. „парламентарно представена” е партия, която е участвала на последните избори за народни представители и има избрани народни представители.”

2. Създава се нов § 1а със следното съдържание:

„§ 1а. Когато е необходимо да се установят народните представители от партия, която е участвала в парламентарните избори в общи листи на коалиция, те подават до председателя на Народното събрание декларации за принадлежност към съответната партия.”

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 19. (1) Разпоредбите на §4, §5, §6, §7, §9 и §10 от този закон, които въвеждат изменения и допълнения на условията и реда за учредяване на политически партии, не се прилагат за партии, вписани в регистъра на политическите партии до 30 юни 2012 г. включително.

(2) За партиите по ал.1 срокът по чл. 20а, ал.1 започва да тече от влизането на този закон в сила.

§ 20. Започнатите производства по регистрация на политически партии преди влизането на този закон в сила се прекратяват.

§ 21. Партии по чл. 15а, ал.1, които са вписани в регистъра на политическите партии до влизане на закона в сила, не могат да се регистрират в Централната избирателна комисия за участие в избори.

§ 22. Разпоредбите на §13 и §14 от този закон влизат в сила от датата на конституиране на Четиридесет и второто Народно събрание.

§ 23. В Изборния кодекс се създава нов чл. 77а със заглавие „Отказ от регистрация” и със следното съдържание:

„Чл. 77а. (1) Централната избирателна комисия отказва регистрация за участие в изборите:

1. на политическа партия, за която към датата на подаване на заявление за регистрация са налице обстоятелствата по чл. 40, ал. 1, т. 3, 4, 5, 8 и 9 от Закона за политическите партии;

2. когато са налице обстоятелствата, които възпрепятстват съдебна регистрация на партия по чл. 15а, ал.1 от Закона за политическите партии;
3. при условията на чл. 15а, ал.2 от Закона за политическите партии;

(3) Отказът от регистрация по предходната алинея може да се обжалва по реда на чл.77, ал. 6. ”

Вносители:

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за политическите партии

Предлаганият законопроект има за цел да коригира по законодателен път редица несъвършенства в принципите на функциониране на действащата партийна система, някои от които стигат до явен абсурд, както и да осигури превенция срещу регистрация на политически субекти, които се използват безразборно извън предназначението им, залегнало в българската конституция и европейския политически живот.

В България понастоящем съществуват в регистрите на Софийския градски съд над 150 политически партии и въпреки служебно заличените от съда, броят им продължава да нараства. Очевидно не е възможно да съществуват толкова много различни политически платформи, което е индикатор, че болшинството от тези партийни образувания не формират и изразяват политическата воля на гражданите, както постановява чл.11 ал.3 от Конституцията, а защитават корпоративни интереси или са фиктивни образувания, което опорочава самата идея за политическо представителство на народа. Същевременно партии с действително политическо съдържание, но с много малка реална електорална тежест, размиват политическия процес и в резултат на това много избиратели нямат свои представители в органите на властта.

Партиите би следвало да са стълб на демокрацията и на политическия плурализъм. Съществуващото положение на практика дискредитира, вместо да укрепва този принцип.

В законопроекта се предлага механизъм, който да осигури необходимата прозрачност за представителността на партиите по места и да прекрати порочната практика да се „продават" пълномощия преди избори. Досегашният текст на закона поставя недостатъчни изисквания към учредяването и функционирането на партиите, а условията за прекратяването им са повече от формален, отколкото от съдържателен характер. За тази цел:

- завишава се изискуемият брой учредители (минимум 1000) и първоначален брой членове (минимум 5000) на политическите партии;
- спадането на членския състав под този минимум става основание за прекратяване на партията;
- за да е легитимна, партията следва да има изградени структури в не по-малко от половината общини на страната;

Видимо се извършват машинации при доказване на масовата подкрепа на партиите – както при учредяването, така и при текущата им политическа дейност. Стига се до абсурдния факт при избори партии и цели коалиции да получат по-малко гласове, отколкото подписи на граждани има в подписките за регистрацията им в ЦИК. В законопроекта се предлага:

- подписките при учредяване да се проверяват от ГРАО, аналогично на процедурата по Изборния кодекс;
- посоченото по-горе драстично несъответствие при избори да е основание за прекратяване на партията.

Сега действащият закон не дава достатъчно гаранции срещу използването на политическите партии като фасада на икономически групировки, вместо да бъдат те изразители на волята на гражданите. Недостатъчни са бариерите пред използването на партиите като възможен проводник на цели и намерения, които са в противоречие с потребностите на страната. Различна по съдържание, но не по-малко манипулативна е употребата на граждански организации за фасада на политическа дейност. Някои възможни противодействия са:

- постановява се несъвместимост на позицията на партиен ръководител с официални ангажименти към организации, които потенциално могат да имат интереси, разминаващи се с интересите на държавата и нацията;
- поставят се определени формални ограничения, които възпрепятстват използването на неполитически организации за политически цели.

Не е ефективен гражданският контрол върху партийната дейност, която по смисъла на демократичната държава трябва да е публична, както и върху финансирането на партиите. Това е една от причините за широко коментираното "купуване на гласове". В този аспект законопроектът:

- предлага текстове, които осигуряват публичност на партийната дейност;
- създава постоянен публичен регистър на ръководните и контролните органи на партиите по общини, като се формират условия за прозрачност на дейността им;
- обезпечава държавен и граждански контрол върху начините на финансиране на партиите още от етапа на създаването им.

Досегашният текст на ЗПП твърде бедно развива на законово ниво ограниченията пред характера и целите на политическите партии и политическата дейност, постановени от Конституцията. На този фон например в последните години е налице силно изразена и разширяваща се тенденция на създаване на бизнес-партии на регионална основа. Първо, това е много удобна форма за проникване в местното самоуправление по легитимен път на икономически, криминални и други структури. Второ, създават се условия за противопоставяне на регионите срещу столицата, което не е в интерес на нормалното функциониране на държавата. Трето, това е възможност за нарушаване на унитарния характер на държавата. Конституционният законодател не е предвидил изрична забрана на такива партии, вероятно поради липса на видима фактическа потребност преди две десетилетия, поради което законът не може да наложи забраната им, но може да постанови разумни ограничения на дейността им. С оглед на горното законопроектът:

- определя условия, при които съдът не регистрира партия, която е в противоречие с нормите на Конституцията;
- постановява забрана за участие на партии с регионален характер в национални избори.

Досегашният текст на ЗПП не е достатъчно прецизен по отношение разпределението на държавната субсидия за политическите партии. Това дава основание за противоречиви тълкувания и прилагане на текстовете му, което може би е в известно съответствие с буквата, но не и с духа и общия смисъл на съответния комплекс от разпоредби. На практика в редица случаи субсидията се разпределя не на база изборните резултати на партиите (както самият закон постановява), а според

последващи изменения на парламентарните съотношения, за които не е доказано, че отразяват електоралната тежест на партиите. С предлагания закон се прекратява порочната практика, известна като „субсидията следва депутата”. Такава практика не съществува в нито една страна членка на ЕС и този „български модел” за купуване на депутати час по-скоро би следвало да се премахне.

Вносители: